

УДК 821.14-1'04Елі7Піс:81'255.4
DOI: <https://doi.org/10.17721/1728-2659.2025.38.26>

Марія КАЗАНЦЕВА¹, магістрант
ORCID ID: 0009-0003-8718-1587
e-mail: kaz.maria3@gmail.com

Дарина НЕВМЕРЖИЦЬКА¹, магістрант
ORCID ID: 0009-0004-8271-8207
e-mail: dashanemir026@gmail.com

Андрій САВЕНКО¹, канд. філол. наук, доц.
ORCID ID: 0000-0003-0928-7186
e-mail: a.savenko@knu.ua

Інна СМАРОВОЗ¹, магістрант
ORCID ID: 0009-0004-8966-4248
e-mail: innelyss@gmail.com

¹Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

МІЖ ТІЛЕСНІСТЮ І СЛОВОМ: ПОЕТИКА ЯННІСА АНТІОХУ

Пропонується перша апробація перекладу частини поезій збірки "Тіло" лауреата Державної літературної премії Греції (номінація: поезія) 2020 року, із наведенням вступних зауваг щодо загальних особливостей поетики автора. Стаття та переклад поезії були підготовлені під час проходження редакторсько-перекладацької практики (новогрецька мова) студентами освітньої програми "Новогрецька філологія, англійська мова та переклад" спільно з науковим керівником.

Ключові слова: Я. Антіоху, сучасна новогрецька поезія, тілесність, переклад.

Поетичне слово, що виходить за межі формальної гри, стає не лише способом вираження, а й інструментом пізнання. Цього речення буде достатньо, щоб окреслити творчість Янніса Антіоху – автора, який у своїх віршах поєднує тонке інтелектуальне осмислення світу з поетичною образністю, філософським актом, що перетинає природу людського існування.

До його авторських робіт належать поетичні збірки: "Εἰσπνοές" ("Вдихи", 2009), "Εκπνοές" ("Видихи", 2014), "Διάλυσις" ("Розпад", 2017), "Αὐτός, οὐράνω οὐρανός" ("Це нижнє небо", 2019) та "Σώμα" ("Тіло", 2023). У 2020 р. він був нагороджений Державною премією Греції в номінації "поезія" за збірку "Αὐτός, οὐράνω οὐρανός".

Остання на сьогодні збірка "Σώμα" є своєрідним підсумком творчого шляху поета. Вона об'єднує вірші з усіх попередніх книг, а також деякі нові, досі не опубліковані тексти. За словами самого Я. Антіоху, "ця публікація свідчить про існування тонкої нитки, яка сформувала мій поетичний шлях протягом останніх 20 років" (Δούρβας, 2024). Я. Антіоху не прив'язується до конкретної моделі оформлення поетичного тексту, не тримається конкретних вимог формулювання поетичного тексту: він балансує на межі верлібрів і римованих текстів, на межі катаревуси й димотики, грається з формами, жанрами та навіть з написанням слів (розділяє літери одного слова пробілами, деякі виокремлює тире або дефісами з обох боків).

У своїй поезії Я. Антіоху розкриває фундаментальні людські відчуття, засновані на тілесності, і різні, пов'язані з цим, досвіди, саме тому його тексти марковані лексикою такої лексико-семантичної групи, як "тіло", "смерть", "пізнання". Поет бачить людину як тіло, що несе в собі сукупність етапів, виборів, криз і трансформацій; як живу істоту, що шукає не лише себе, але й різноманітні сенси в тому, чого, здається, колись вона була позбавлена. У цій збірці тіло набуває особливого значення, перетворюється на діалог, який може відбуватися між різними тілами або в межах одного. Тіло дає гостро відчуті ідею обмеженості, відокремленості, перебування всередині того, що має чіткі кордони. Воно стає критичним елементом відчуття людиною світу та

визначення власної позиції в тому, що зветься реальністю: "Ми проковтнули наші тіла. Залишилося проковтнути наші серця" (Αυτόχου, 2023, р. 238).

Особливе місце в його творчості посідає досвід повсякденного контакту з життям і смертю – Янніс Антіоху за фахом лікар-реаніматолог. І в його поезії чітко можна простежити, з якою увагою поет дивиться на різні стани людини, різні стани, яке переживає людське тіло, яке може не лише страждати, а й кохати, переживати, жити. І хоча тіло в різних культурах часто асоціюється з тілністю, Я. Антіоху не ставить між ними знак дорівнює. Він їх порівнює; він показує, що тіло належить і життю, і смерті однаковою мірою. Я. Антіоху ніби виводить абстрактне у світ відчутного, робить нез'ясовне, туманне – чітким і зрозумілим. І це все утілюється на рівні, на якому існує й дихає людина, на рівні її тіла.

Водночас Антіоху проводить лінію між "тілом" та "божественним / хтонічним". Він утворює цей діалог з тою частиною людського, яке, за його словами, перевищує смертну його природу. Загалом, основоположні протиставлення, засновані на тематиках життя та смерті, світлого й темного, досить часто зустрічаються в його поезіях. Міфопоетичність його творчості, виражена у зверненні до сакральних мотивів, розкриває ті глибинні зв'язки, які має людське тіло й душа з божественним і демонічним.

Автор акцентує на простій, але водночас винятково складній у реалізації речі, співчутті: "Мені хотілося б говорити відверто. Хворій людині потрібне співчуття, доброта, смирення. Цього більш ніж достатньо, та дуже рідко хтось може мати усе це одночасно. Поезія – це призма, що обтяжує, заломлює реальність, і витримати її можуть лише здорові" (Гкіка, 2021). У контексті його поетичного світу, пронизаного болем, тілесними і психічними трансформаціями, ці слова свідчать про розуміння того, що навіть найтемніші стани не потребують тиші, а натомість чекають на голос, який посміє би їх озвучити, надати їм словесний вимір, а отже, – право на існування.

Поезія – це спосіб побачити більше, глибше, під іншим кутом; вона деформує звичне, але не спотворює його, вона оголює приховане. "Призма поезії" лягає

© Казанцева Марія, Невмержицька Дарина, Савенко Андрій, Смаровоз Інна, 2025

тягарем на плечі поета, він змушений працювати у синергії зі зламанною реальністю, відповідати за тлумачення болю, за формулювання досвіду, який складно висловити. І цей тягар – не для кожного.

Поезія потребує не хворого, а навпаки, стійкого, внутрішньо врівноваженого спостерігача. Це твердження Я. Антіохи заперечує романтичний міф про поета як "страждальця", натомість утверджуючи інше бачення: лише той, хто не втратив здатності бачити цілісно, зможе передати зруйноване. Поетичне слово, що виходить за межі формальної гри, стає не лише способом вираження, а й інструментом пізнання.

Антіохи відкриває внутрішній простір як арену для роздумів про трансцендентне та буденне, де аналізується вразливість людини передплинністю часу, неминучістю змін, зламами ідентичності. Центральне місце в його творчості посідає усвідомлення перехідного характеру людського життя.

У цьому пошуку – ще одна характерна тема Я. Антіохи: спроба знайти значення в хаосі повсякденності. Його ліричний суб'єкт ніби балансує між рутинною механікою життя й глибокими екзистенційними питаннями, відповіді на які часто залишаються відкритими. Я. Антіохи не нав'язує істин, натомість він є медіатором, тим, хто відкриває простір для роздумів, дозволяючи читачеві побачити власні тривоги, сумніви й надії крізь призму поетичного тексту.

У центрі поетики Я. Антіохи – екзистенційний досвід суб'єкта, який за замовчуванням є суб'єктом-у-кризі, що дозволяє зараховувати цього автора до поезії феноменологічного досвіду, головним представником якої в новогрецькій поезії є Йоргос Сеферис. Зокрема, Я. Антіохи цілком свідомо маркує свої тексти інтертекстуальними елементами, які відсилають до поезії Й. Сефериса, щоб маніфестувати свою приналежність до "сеферіанської традиції" грецького поетичного письма, адже "діалог з традицією" був прикметною рисою поезії Й. Сефериса (Πασχάλης, 2014, pp. 111-112), а тема "людського тіла в світі" є наскрізною для грецького нобеліата. З одного боку, грецька поезія другої половини ХХ ст. перебувала в тіні поетики Й. Сефериса, адже його песимістична поетична антропологія суголосила з наративами першого повоєнного покоління, що отримало найменування "покоління поразки", до якого, утім, належали автори з цілком відмінним світоглядом (напр., утопічний Тасос Левадітис та прагматичний Маноліс Анагностакіс), з іншого, повсякчас намагалася вийти з цієї тіні, що створювало умови для інтенсивного творчого діалогу. Імовірно, зв'язок Я. Антіохи з пізнім Й. Сеферисом у проблематиці екзистенції як поразки накреслюється через покоління 70-х, зокрема, творчість Дженні Масторакі, яку образно можна представити як поезію "внутрішньої еміграції". І зв'язковою ланкою між незалежним світом поезії Й. Сефериса, представниками цих поколінь та Я. Антіохи є саме феномен досвіду, який стає не просто елементом поетичного натхнення, а основою методу, різновидом неакадемічної феноменології. Я. Антіохи у своїх текстах вибудовує стійкий інтертекстуальний зв'язок, майже діалог з текстами інших авторів. Як перекладач, Я. Антіохи черпає натхнення з творів, з якими ознайомлювався й близько працював, і їхній вплив неможливо ігнорувати в контексті його поетики. Крім численних посилань та перегуків з текстами грецьких поетів А. Ембірікоса, Н. Карузоса й Т. Папатсоніса, також варто відзначити значний вплив Т. С. Еліота, поезію якого Я. Антіохи перекладав, а також імовірно відлуння з філософських ідей Ф. Ніцше, М. Хайдегера та М. Бланшо.

Я. Антіохи – не тільки глибоко особистісний поет, а й активний громадянин. Під час війни в Україні він написав вірш, який був перекладений мовою країни-агресора, щоб привернути увагу до трагедії українського народу. Цей жест свідчить про його переконання, що поезія має не лише естетичну функцію, а може й впливати на свідомість людей, пробуджувати співчуття та закликати до дії (Αθανασιάδης, 2023).

Таким чином, поезія Янніса Антіохи – це не суто літературне явище, це акт мислення, форма існування, що перетворює слово на інструмент пізнання та впливу. Саме через тіло, яке "говорить", "відчуває" і "страждає", поет досягає високої метафізичної глибини. Його слова, пронизані особистим досвідом і філософською рефлексією, перетворюють тілесне на сакральне, а поезію – на акт глибокого людського свідчення про життя, смерть і все, що між ними.

Зі збірки "Тіло" (2023)

Незріла ніч

(Переклад Д. Невмержицької)

Світла уламки
У дверях як ночі незрілої шкіра
У лозах плетучих, у листі зеленим
І зорі стяті нитками

У глибках печер
Над синню озер
Зіткані з ниток безнадії
Вертають зграї чорних пташок
І літню твердь, як виноградну гронь
Як урожай небес збирають

Чіпляючи гребені сорока хвиль
Сонячний диск половинкою
Крилами мріючи, густо зітхає

Крізь вікно
Місяць окреслює обрій
Блідою фарбою
Облич ненароджених
А на підвіконні –
Чорні коси дівочі
З розпущеними в липні пасмами

Її темна жовтава стрічка
Щупальцем тягнеться всюди
Ставить усе в кімнаті на місце
Зачиняє двері
Спускається сходами
На ній – дерев'яні сабо
Зношені:
Усе те ж Безсмертя

А на сусідньому даху
До неба тягне синові нутроці мати
Вправно підкидає їх у повітрі
Струнами тягне до своїх голосових зв'язок
Передвіщаючи без жодної думки
Блискавки з'яву
І те, як у її сьайві
У напівморці світяться
Настінні вимикачі
Я відсмикую пальці
Великий і вказівний
І потемнені повіки спостерігачевих очей.

Як хлинула вода
 На сльозами умиті скляні мої тарілки
 Акробатом ковзнув із сосни
 Цвіркун, на голках повисівши

Дитяче тіло без одягу
 На спеці тріщить
 Носить оберіг неба –
 Бірюзовий камінь
 Нанизаний на стрічку з пшениці

Троші зазнавши в морі теорії надреальності
 Руками він грає з самотністю
 Її він обертає на одному пальці
 Нею кидається об стінку
 Її він обмальовує кольоровою крейдою
 Її він гріє своїм диханням
 І тоді вона загоряє

– спалене довготерпіння самітника –

Чого нам ще чекать?
 Душу за що хвилювать?

Плоть, в прах перетворена
 Як і причастя після себе полишає
 Осад з вина
 І хліба
 Розмоклі
 Під дощем, що заливає
 Незаплямовані відображення в люстерках
 Оті все ще незмінні
 Останні двадцять п'ять століть.

Тридцять шість
(Переклад І. Смаровоз)

Тридцять шість років –
 вириваючи сторінки моєї правди,
 п'ючи кров із мого тіла,
 виснажуючи мої слова –
 ти мене зневажаєш.

Цими роками
 я навчилася ховатись
 у великому дзеркалі, що стоїть на кухні,
 кричати в той інший, далекий світ,
 дивлячись на розпухлі пальці своїх ніг,
 на живіт, що набрякає,
 коли мене болісно жалили
 бджоли твоєї ночі.

Я навчилася страждати
 Тихо кумкаючи, мов жаба, гризучи, мов гризун
 У тих лісах з високими американськими деревами
 – У нас в Афінах немає секвой
 – Немає великих пустот,
 аби заховати поруйноване дитинство,
 Струшуючи з вологих крил
 краплі крові, що тихо стікають з губ,
 так само, як, прокушуючи свіжовипрані подушки сну,
 ми приборкуємо тремтіння від кошмару нічного –
 ...або від болісної насолоди.
 Пригорни мене, тремке око ночі.

Я засну посеред твоєї мови,
 вдихатиму тебе,
 володітиму тобою,
 ніжно торкатимуся.

Там, у глибинах твоїх вуст,
 розпластана на лунках твоїх зубів,
 я і загину.

Перекроєння
(Переклад І. Смаровоз)

Я знаю лише трохи:
 як читати горизонтально,
 як писати й рахувати.

Я знаю, як це – дивитися у безвихідь,
 туди де людина губить себе,
 а життя зводиться до відліку секунд.

На яке плотоїдне очікування чекає
 людина, яка поклала життя за чуттєвість?

Як описати тургор
 змокрого обличчя
 із замукованими очима
 й тунелем вуст?

Я трохи знаю
 про те, як піднімати руки
 торкаючися "в" та "й" мерехтіння твоїх вій

Знаю, як можна стерти
 своєю мовою
 відбитки пальців

Як цілувати тебе
 і цілувати,
 долаючи
 недовговічний світ без щирості,
 падаючи
 туди,
 де тіло розсипається

С а м о г у б с т в о

Без шторму, рифів і суходолу
 лише гойдання,
 коли шлях стомлює,
 затуляючи собою
 тихих буржуа з їхніми
 зайвими тілами і тих, хто каже, що вони заблукали

Ніби життя
 не вивертає свої рештки.

Це неправда,
 Що я знаю лиш трохи,
 Що стрясає мене, засмучуючи –
 Це те, що відокремлює моє тіло
 від твого
 те, що бракує слів описати

Лише це: дві руки, що обіймаються
 У глибокій темряві,
 б'ють по металу,
 розбивають зірки,
 шукають поза сном те,
 що залишилося у кожного з них.

Ні правдою мені ставати, ні брехнею тобі бути
(Переклад М. Казанцевої)

(6)
 Ніч над стелею повисла
 п'їтьма непроглядна
 ні тобі зірки лише страх
 що нутроші стискає
 Цей чорний янгол завжди повертається в цю мить

й ховає нас під своїми темними крилами
бо ми спрагли випили майже всю правду
а якщо й крапля лишилась
прилипла до пластикових карт твоїх
то стала в банкоматах Віри
відкритим кредитом під 100%
нашим довічним падіння
Ми будемо йти тисячоліттями
знесилені та зболені

І ось! Настає та мить
коли Закон даремно тебе хапає
бо згорблений ти майбутнє віщуєш
прямо над міським смітником
і кажу даремно
бо ти так і не збагнув
що єдине твоє майбутнє
це величезна змія
що з неймовірною швидкістю
згортається в крапку даремну
точку згори
загану в три виміри землі.

Лукавий

(Переклад І. Смаровоз)

І коли життя тече,
як валізи, міцні, наповнені тілами,
завжди один поет буде зустрічатися
із світлом Люцифера.

Я знаю багато, щоб розповісти вам про підземне,
але вважаю, що все, що варте уваги, – це його насильство,
те, як він схиляється перед тобою,
стискаючи атлас тіла
різцями своїх зубів,
змушує тебе кровоточити.

І за мить до виснаження,
в порожнечі,
вічні палаючі зірки спляють вигляд,
який кожен хоче побачити,
вимірюючи своїм незмірним світлом те,
що ніколи не існувало.

У їхніх променях
тіло хизується,
і, не витримуючи,
розпадається.

Іноді я мене турбує питання,
чи дійсно це і є досвідом життя.
Та у мене є мрії, які
особлюють те, заради чого кожен хоче жити.

Не забути б...
Не забути б...
Скитаючись вчора в аеропорту
з моєю міцною зеленою валізою,
я зупинився, аби попроситися з дияволом.

Велетенський,
золотавий, зеленоокий і осяяний –
не такий, як ті кошлаті, незграбні спеціалісти,
що сміються з тебе і радять бути соціальним,
він знову кружляв у темному горлі своєму,
перетравлюючи гіркоту мого життя.

Я той, хто був вирваний з корінням із обр'їв зйомних квартир,
як золотаве волосся Суламіти з рук закоханого Соломона.

Я той негарний, сором'язливий чоловік,
що ось-ось роздягнеться у вашій темній кімнаті.
І потім, коли кожен відкриє обійми,
сором'язливість зникне.

Я той мандрівник міськими проспектами,
що йде безпечно
білими роздільними смугами,
повсякчас прагнучи збитися з шляху.

Я те, чим є і ти, може,
лиш трохи більш самотній,
трохи більш безлюдний.

А потім
я вже не я, не є нічим іншим,
як посередньою смертю,
що її я постійно оминаю.

Пісня тління

(Переклад Д. Невмержицької)

Елені Вакалопулу

В уявних містах не самі ми крокуєм
Попереду суне смерті тінь по землі
Де не ступить ногою – там вже рана кровує
На кістках її голих гниють шрами жажні.

Як вітер тріпоче світлі коси твої
"Тебе хочу", шепочу, твою шкіру кусаю
Та однак холодні обійми мої
Як примара, що сяє на старості краю.

Трунок коштовний тобі в склянку наллю
Твоє серце знаходжу замість вен по чуттю
Як схилюся, то знай: бачу тайну твою

Невже наша тлінь належить уся
Тим, хто не бачив, як люблять серця
Що кров наша – піна, а тіло – петля.

Пісня тіні

(Переклад Д. Невмержицької)

Як попросиш життя – я тобі все віддам
Лиш повір у малі таємниці мої
Я ділю свою плоть, та вона – самий злам
Шкіри стертої златом залатають край

Я до тебе вертаюсь, бо ти – то мій крах
Ще до того занурений в смерть, ти літаєш
Я побачив тебе, твій укус на устах
Як питаєш: "Ти цілунки богинь пам'ятаєш?"

Ці ідоли, бачиш, від рук моїх пали
Та однак я тягну їх товсті мотузки
Трелі за дверима життя згубу віщали
От померти б сьогодні в алкогольний петлі

Люблю тебе, знаєш, та лиш тінь ти мені.

Розпад

(Переклад М. Казанцевої)

Як би я хотів бути схожим на тебе
і як брат по крові
покинути усе
для пошуків коріння цього каштанового волосся

я обираю напівзотлілі уламки
і твій згасаючий місячний серп

Вчора я бачив твій маленький дім і з нього обгорілі дошки
там, у святилищі Гекати
що нині люди називають
морем дощів
і не знаю як
але ніби побачив бабусю і батька
– я завжди бачив померлих –
а з балкону
ущелину між двома горами
і наше зелене море

Я очима шукав
кімнати одну за одною
й нарахував шість самотніх ліжок
і шум

Мені не вистачає пальців
щоб порохувати роки твоєї відсутності
ти ж добре знаєш я не сильний у підрахунках
а цей розділ
своїм "роз-" мене розбуркує
розділяючи тіла
і залишає мені лиш надію одну
що певно я
з нашого кровного роду
твій брат

Як би я хотів бути схожим на тебе
і хай тут пахне пліснявою
і хай я цілком зруйнував свою молодість
Я заберусь на пагорби згорблений
у пошуках срібної монети моєї бабусі
Афанасії
або швейцарського золотого годинника мого батька
який проковтнула зелена діра
і хай мама називає її сукном
діра була
я її бачив того ранку
коли він не наважився глянути мені в очі
і я ніколи його не пробачив

Але я заздрив
цій вишуканій скромності
і наслідував її
бо було виміряно шум
покинутого ліжка
що розбив усі людські мірки
своєю оглушливою тишею
– там у кінці "горла коридору" –
приймаючи її довіку

Саме так
ми сказали найважливіше
слухаючи Тома Йорка
голоси божевільної
на розі Ломварду та Ніколау Гізі
шурх-шурх гризунів
і так-так
дерев'яної ноги
моєї голодранки Афанасії

Те що було почуто сьогодні
лише шум розпаду
а час від часу
можливо й промовиста Афанасія

Вампір Парижа
(Переклад І. Смаровоз)

*Чому мій розум кружляє навколо тебе,
чому планети дивуються,
як це – бути тобою?
Усі твої ніжні, дикі обіцянки були словами,
птахами, що безкінечно відлітали.
Джим Моррісон, "Подорожній".*

Давай запалимо цигарку.
Тіні пальців у напівтемряві,
світлі моменти
у нерухомому світі.
Можливо, якби наше життя не було гнилим,
ми б пили свіже молоко
із картонних упаковок,
запиваючи літо
і наші бажання.

Останні роки ми мешкаємо
у найвищій будівлі La Défense,
дивимося, як сонце тягне
напівпрозору завісу смогу,
а місяць, відкритий,
заливає світлом Сіленів.

І зазвичай опівночі
ми заробляємо на життя,
риємо траншеї живих
на кладовищі Père Lachaise,
закопуючи разом з ними
рештки їхніх спогадів і –
щось поруч із іншим,
щось поверх іншого,
щось всередині іншого.

Ця стільникова архітектура нового кладовища
принижує всіх,
б'ючи решітками об труни сусідніх могил
розливаючи боротьбу тіл
від дошок у водостоки
а зрештою – в кістницю,
де хронічне розкладання
крапає крапля за краплею.

Спустімося у катакомбу Джима Моррісона,
освітлюючи її жаром наших сигарет.
Ми поглинатимемо ілюзії,
пробуючи гнилі життя,
збираючи пекучі роки
й ламкі пасма каштаново-русявого волосся
а на світанку я прочитаю тобі вірш
про того, хто мандрує автостопом
усіма планетами,
слухаючи адажіо Альбіноні.

Як еволюція вампірів,
гостримо гнилі ікла
в кислотах і лугах забуття
усіх тих, хто
й досі удає,
що не пам'ятає у своєму житті
подібного розпаду.

Але що б там не було,
на велетенських бенкетах смертних,
у тональності соль мінор
і всередині поезії,
усі мовчать,
очікуючи коли стане його черга вкусити.

Місяць заглядає у всі вікна
(Переклад М. Казанцевої)

Я бачив тебе уві сні батьку ввечері вчора
Нас виснажила лава
і місто стиха гуло
вгрузаючи в асфальт

Крик був сном
у тій
твій спальні
що виходила на дворик проспекту

Та правда в тому
що я тебе не бачив
я був тобою
сином що стає батьком даючи прощення
і в мене була маленька донька
і немовля-повня

Ми поклали дитину між собою
це – дівчинка
усміхнена

Я підвівся й закрив віконниці
Світало

Подивився з вікна:
чорний лімузин чекав
з відчиненими дверима
серед кущів троянд

Мама змінила віконниці
Вимикач закриває їх автоматично
Це те що ти казав
коли був ще живий:
"Закрий їх Софіє
не дай сусідам побачити
напівзруйноване щастя наше"

Твоєї кімнати батьку
більше немає
ані дворику
лише проспект ти впізнаєш
і синю жакаранду на розі вулиці
що намагаючись не померти
іскриться на дротах
як Франкенштейн

Я тривожився батьку вночі
чи там теж кипить
у іншому місці
чи коли хтось помирає
він забирає з собою хворобу
Чи там теж потрібен балон з киснем

Не питатиму про немовля батьку
скажу що це був лиш місяць

Я звик спати у пів ока
і бути щасливим

Чорний метелик пролетів переді мною
і зник у порту
Мій брат все ще сумний
Місяць заглядає у всі вікна
Я скурюю сорок зірок на день
Наш дім виріс на п'ять поверхів
Я досі працюю в розкішних лікарнях
сертифікуючи найбезпечнішу смерть
Я все більше кам'яню батьку

Тебе немає стільки років
що ніхто тебе не пам'ятає вже
а мама знаєш що каже:
"Мрії неділі лише до полудня"
Який же ж світлий день сьогодні!

Інтермедія Ренфілда
(Переклад М. Казанцевої)

Відчайдушно шукаю
привід
тебе не любити

Розповідаю тобі про смерть
майбутнє
і про жовті осінні дерева

Пишу тобі про Бога
і ледь торкаюсь пальцями
очей твоїх прозорих

Невидимий слід
для небагатьох друзів
адже й вони
не можуть полюбити
поета що розтинає
людину скальпелем
шукаючи будь-що живе
в її голові

Тобі снились слова
які лагідно пестять
свої животи
і ти розказала мені –
розуміючи
що я готовий занурити
руки в твою голову
і покохати тебе

Та найдивніше
не моя любов
а те
що я розтинаю тебе
а з тебе ані краплі крові

Що ж
опиратися
коханню
вчинок не такий вже героїчний

Терпить кожну смерть
ніч
бліда людина

але все
відбувається
заради

крові
(твоєї)

Озеро
(Переклад Д. Невержицької)

Завжди вертаєш, мій суме
До озера грудей моїх

Зі смерканням
Блакитний бог приходить

І кістлявими руками
Сіє тріщини
По гладенькій поверхні
А нігтями
– десятьма півмісяцями –
Пожинає
Затишшя з грязюки
О, як же плюскоче кохання
Розбиваючись об води твого тіла!

Глибінь того озера
– воно ж оте, нижнє небо
Стоїть блакитне
У гріховній ночі
Не видно майбутнього, де є і ти
Обійми – наші, холодні –
Стають словами гострими
Перетворюються на хрести
І прибивають нас
До берега

"... почати треба нам війну..."
(Переклад А. Савенка)

І настав час
вивчати географію іншої країни:
міста, річки,
гори та моря,
рахуючи тих, хто гине
під час її розчленування.
Спершу було:
звуки сирен,
зруйновані мости
та випатрані будинки,
допоки медсестри
не сховали хворих
в утробах лікарень,
і не зігріли немовлят,
закутуючи їх в рулони термоізоляції котлів
під спів колискових,
якими їм уділяли частку свого життя,
а чорновбрані бабці
не насипали загарбникам в долоні
соняшникове насіння,
бо знають,
що на рівнинах Чорного Моря
соняшники п'ють кров.
Сконав так місяць цілий
у наших містах, на річках,
у горах і на морі,
весна настала,
бо просто
так стається,
слава Богу,
ці старі бомби
не здатні з такої відстані
підпалити наше небо
(поки що).

Подеколи
– у березні –
опускаю очі,
відчуваючи свою провину за долю інших.
Забившись углиб кімнати,
стираю своє минуле
зважаю обачно слова,
якими перекидаюся із друзями
– нікого поруч не лишилось,

хто мужність мав би визнати,
що провина на нас також лежить,
а тоді пробачити мене.
Чекай-но,
цілий місяць
я світло слав тобі Атен,
хвиль плюскіт з узбережжя,
асфальт широких вулиць,
тендітні маки,
а ти:
Weidenkätzchen із верб довкола Nordbahnhof,
квітучі фіолетові петунії на цвинтарі,
пташині крики північного лісу,
і невеликий диск сонця, тьмяно-помаранчевий,
пігулка вітаміну С, що розчиняється
в брудному склі вагону.
На телебаченні обмежили репортажі з війни.
Одеса обгородилась статуями, загрузлими в
морський пісок.
Маріуполь вітер розвіяв.
Мешканці уклінно прощаються зі своїми мерцями.
Ядерні реактори нації
невтомно насичують струмом
темне черево Великої Ведмедиці.
У Львові, на площі Івана Франка,
під звуки сирен авіанальоту
якийсь Мойсей, притискаючи розбиті скрижалі
заповідей, спускається в укриття.
Хмари (і птиці) порушують умови перетину кордону.
У ліжках Польщі
три мільйони біженців, закутані по вуха,
нулики уписують свої
у розкреслені три лінії історії.
В опері твоєї Німеччини: Сицилійська вечірня,
а в Атенах,
читаючи вірші про травми інших,
ми кажемо з надривом, плутано про мир,
однак і досі
із допотопного радіоприймача
– реліквія моєї бабці з часів Другої Світової –
лунає голос мого дипломата:
"... почати треба нам війну..."
Душопоглинну,
незаперечну, далеку і німу,
як імена:
Оксана, Мальва, Юлія, Злата,
Богдан, Микола, Володимир, Дмитро,
слов'янські синці мого язика,
небіжчики України,
у ту мить, коли сонце
продовжує сходити та заходити
над Руссю Києва
із розпростертих крил Берегині.

Джерела фінансування. Фінансування забезпечено
Київським національним університетом імені Тараса Шевченка.

Список використаних джерел

- Αθανασιάδης, Δ. (2023). Ένα ποίημα για την Ουκρανία από τον Γιάννη Αντιόχου, στη γλώσσα του εισβολέα. Athens Voice. https://www.athensvoice.gr/politismos/794181/ena-poiima-gia-tin-oukrania-apo-ton-gianni-adiohou-sti-glossa-tou-eisvolea/?utm_source=chatgpt.com
- Αντιόχου, Γ. (2023). Σώμα. Εκδόσεις Ίκαρος.
- Γκίκα, Ελ. (2021). Γιάννης Αντιόχου: "Ξεκίνησα να διηγούμαι το τραύμα, μα τώρα συντηρώ την πληγή". Fractal. <https://www.fractalart.gr/giannis-antioxou/>
- Δούρβας, Α. (2024). Ο πολιτισμικός πεισμισμός και η μεταφυσική του "σώματος". Fractal. <https://www.fractalart.gr/swma-giannis-antioxou/>
- Πασχάλης, Μ. (2014). "Σιωπές αγαπημένες της σελήνης": Ζητήματα διακειμενικότητας στον "Τελευταίο σταθμό" του Γιώργου Σεφέρη. Κονδυλοφόρος, 13, 111–131.

References

Athnasiadis, D. (2023). *Ena poiima gia tin Oukrania apo ton Gianni Antiohou, sti glossa tou eisvolea*. Athens Voice [in Greek]. https://www.athensvoice.gr/politismos/794181/ena-poiima-gia-tin-oukrania-apo-ton-gianni-adiohou-sti-glossa-tou-eisvolea/?utm_source=chatgpt.com

Antiohou, G. (2023). *Soma*. Ekdoseiw Ikaros [in Greek].

Gkika, El. (2021). *Giannis Antiohou: "Ksekinisa na diigoumai to trauma, ma tora syntiro tin pligi"*. Fractal [in Greek]. <https://www.fractalart.gr/giannis-antioxoy/>

Dourvas, A. (2024). *O politismikos pesimismos kai I metafysiki tou "somatos"*. Fractal [in Greek]. <https://www.fractalart.gr/swma-giannis-antioxou/>

Pashalis, M. (2014). "Siopes agapimenes tis selinis". *Zitimata diakeimenikotitas ston "Teleutaio stathmo" toy Georgou Seferi*. *Kondyloforos*, 13, 111–131 [in Greek].

Отримано редакцією журналу / Received: 01.06.25
Схвалено до друку / Accepted: 30.09.25

Mariia KAZANTSEVA¹, Master's Student
ORCID ID: 0009-0003-8718-1587
e-mail: kaz.maria3@gmail.com

Daryna NEVMERZHYSKA¹, Master's Student
ORCID ID: 0009-0004-8271-8207
e-mail: dashanemir026@gmail.com

Andrii SAVENKO¹, PhD (Philol.), Assoc. Prof.
ORCID: 0000-0003-0928-7186
e-mail: a.savenko@knu.ua

Inna SMAROVOZ¹, Master's Student
ORCID ID: 0009-0004-8966-4248
e-mail: innelyss@gmail.com

¹Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine

BETWEEN CORPOREALITY AND THE WORD: THE POETICS OF YANNIS ANTIOCHOU

The translation of a part of the poems from the collection 'Body' by the winner of the State Literary Prize of Greece (nomination: poetry) in 2020 has been approved for the first time in the article, with introductory remarks on the general features of the author's poetics. The article and the poem translation were prepared by students of the "Modern Greek Philology, English Language and Translation" educational program during their editorial and translation practice, together with their supervisor.

Keywords: *Y. Antiochou, contemporary Modern Greek poetry, corporeality, translation.*

Автори заявляють про відсутність конфлікту інтересів. Спонсори не брали участі в розробленні дослідження; у зборі, аналізі чи інтерпретації даних; у написанні рукопису; в рішенні про публікацію результатів.

The authors declare no conflicts of interest. The funders had no role in the design of the study; in the collection, analyses or interpretation of data; in the writing of the manuscript; or in the decision to publish the results.